

УДК 636.2.082

Музика Л. І., к.б.н., доцент, Кос В. Ф., к.с.-г. н., доцент
Жмур А. Й., асистент[©]

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького

ЖИВА МАСА І МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ ЧЕРВОНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ

Наводяться результати використання бугаїв плідників червоної датської та англєрської порід на маточному поголів'ї червоної польської породи. Встановлено, що при однакових умовах годівлі, догляду і утримання кращими продуктивними якостями характеризуються корови, які походять від плідників червоної датської породи.

Ключові слова: порода, жива маса, молочна продуктивність, коефіцієнт кореляції.

Вступ. Інтенсифікація галузі тваринництва, спеціалізація та концентрація його виробництва, спрямовані на використання високопродуктивних порід, привели до скорочення локальних та аборигенних порід та загрози їх зникнення. На сьогодні місцеві породи не можуть конкурувати з високопродуктивними заводськими. Проте зменшення кількості поголів'я місцевих порід до критичних меж зменшує можливість селекції, знижує генетичну мінливість, і, як наслідок, призводить до зникнення генетичних ресурсів [3].

Актуальність збереження генофонду зникаючих порід великої рогатої худоби, в тому числі червоної польської, не викликає сумніву, що обґрунтовано і доведено в роботах багатьох вчених [1, 2, 4]. Безумовно, локальні породи, до яких належить і червона польська, потрібні як потенційне джерело генетичного матеріалу, який поряд із збереженням високої генетичної мінливості добре пристосований до розведення у відповідних природно-географічних умовах, до певних умов годівлі і утримання.

Завдяки високій витривалості, добрій пристосованості до місцевих умов, здатності добре оплачувати корми червона польська порода великої рогатої худоби досить цінна. Червону польську породу розводять у Волинській, Тернопільській областях, яка створена методом складного відтворного схрещування місцевої польської худоби з червоною голландською, датською, англєрською, швіцькою та симентальською породами. Удосконалення продуктивних і племінних якостей червоної польської породи в Україні повинно бути спрямовано на підвищення надоїв, вмісту жиру і білку в молоці, живої маси, зміцнення конституції та поліпшення екстер'єру, а також на підвищення оплати корму продукцією. Тому метою наших досліджень було вивчення росту розвитку, продуктивних та племінних якостей корів червоної польської породи в залежності

від їх генотипу, що дасть можливість врахувати одержані дані досліджень при проведенні селекційно-плеємної роботи з відповідним стадом.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведені на стаді корів червоної польської породи приватного сільськогосподарського підприємства ім. Т.Шевченка Лановецького району Тернопільської області, на якому використовуються чистопородні плідники червоної датської та англєрської порід.

Для проведення досліджень за принципом аналогів було сформовано дві дослідні групи тварин, які походять від бугаїв різних генотипів:

1 група – дочки чистопородних бугаїв червоної датської породи;

2 група – дочки чистопородних бугаїв англєрської породи.

Дослідження проводились на 50 коровах, по 25 тварин у кожній дослідній групі. У піддослідних тварин вивчали живу масу після першого, другого та третього отелів і рівень молочної продуктивності (надій, вміст жиру, вихід молочного жиру) за 305 днів першої, другої та третьої лактацій. Крім того вивчали взаємозв'язок між живою масою корів та їх надоєм за повновікову лактацію. Результати досліджень опрацьовані методом варіаційної статистики.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз живої маси корів-дочок бугаїв-плідників червоної польської породи різних генотипів свідчить про те, що вищими показниками живої маси після першого, другого та третього отелів характеризуються дочки чистопородних бугаїв-плідників червоної датської породи (табл. 1). Так, їх жива маса після першого отелення складала – 418 кг, що на 9 кг більше ніж у ровесниць англєрської породи; після другого – 459,0 кг, що на 7 кг більше; після третього – 488 кг, що на 8 кг більше, ніж у ровесниць англєрської породи. Проте варто відзначити, що їх жива маса після першого отелення була нижча стандарту породи на 2 кг, після другого на 1 кг і лише після третього отелення була вища стандарту породи на 3 кг. Жива маса корів, які походять від плідників англєрської породи нижча стандарту породи після першого отелення на 10 кг, після другого на 8 кг, та після третього на 8 кг.

Таблиця 1

Жива маса корів червоної польської породи в розрізі отелів, кг

Отелі	Стандарт породи	Групи					
		Перша			Друга		
		$\bar{X} \pm m\bar{x}$	$C_v, \%$	\pm до стандарт породи	$\bar{X} \pm m\bar{x}$	$C_v, \%$	\pm до стандарт породи
I	420	418 \pm 9,13	9,8	- 2	409 \pm 0,9	11,7	- 10
II	460	459 \pm 11,6	11,3	- 1	452 \pm 7,7	6,7	- 8
III	485	488 \pm 8,9	8,1	+ 3	480 \pm 11,2	10,9	- 8

Молочна продуктивність є одним з показників плеємної цінності корів. Рівень молочної продуктивності корів залежить від спадковості, породи, типу, умов годівлі та утримання, фізіологічного стану тварин. Вся зоотехнічна робота зводиться до одержання від корів цього напрямку продуктивності як можна більшої кількості молока високої якості. Молочна продуктивність корів – результат взаємодії комплексу фізіологічних процесів організму, які

контролюються багатьма системами генів і зумовлюють спадковий статус породи. Рівень молочності тварин визначається генетичним потенціалом та чинниками навколишнього середовища, в якому реалізується спадковий матеріал.

Корови червоної польської породи різного походження характеризувались різним рівнем надою. Найвищою молочною продуктивністю відзначились нащадки чистопородних плідників червоної датської породи. За першу лактацію середній надій у цій групі складав – 2658 кг і був вищим стандарту породи на 58 кг, другу – 2987 кг., що нижче стандарту породи на 23 кг і третю – 3489 кг, вище стандарту породи на 389 кг. Нижчі надої у корів, які походять від плідників англєрської породи. За першу лактацію середній надій у цій групі складав – 2580, другу – 2868 і третю – 3126 кг. Вони були нижчими стандарту породи на 20, 132 та 274 кг. відповідно.

Що стосується вмісту жиру в молоці корів різних генотипів, то він був нижчим стандарту породи і коливався в межах: за першу лактацію від 3,63 до 3,65 %, другу 3,64–3,66 %, третю 3,64 – 3,67 %. Більш високим цей показник виявився у тварин другої дослідної групи, дочок чистопородних бугаїв англєрської породи.

Таблиця 2

Молочна продуктивність корів червоної польської породи різних генотипів у розрізі лактацій

Групи	Продуктивність корів за 305 днів лактації			Коефіцієнт кореляції між живою масою і надоєм
	Надій, кг	Вміст жиру в молоці, %	Вихід молочного жиру, %	
	$\bar{X} \pm m\bar{x}$	$\bar{X} \pm m\bar{x}$	$\bar{X} \pm m\bar{x}$	
I лактація				
Перша	2658 ± 86,0	3,63 ± 0,02	96,5 ± 2,45	-
Друга	2580 ± 136,0	3,65 ± 0,01	94,2 ± 5,43	-
II лактація				
Перша	2987 ± 122,0	3,64 ± 0,02	108,7 ± 4,4	-
Друга	2868 ± 125,0	3,65 ± 0,03	104,6 ± 4,6	-
III лактація				
Перша	3487 ± 118,9	3,64 ± 0,02	126,9 ± 3,0	0,48 ± 0,24
Друга	3126 ± 141,0	3,67 ± 0,03	114,7 ± 5,2	0,31 ± 0,29

Щодо виходу молочного жиру, найбільш високі його показники були у корів першої дослідної групи і склали за першу лактацію – 96, 5 кг, другу – 108,7 та третю -126,9 кг. Вихід молочного жиру у групі корів, які походять від плідників англєрської породи був нижчим за першу лактацію на 2,3 кг, за другу на 4,1 кг, за третю на 12,2 кг.

При вивченні взаємозв'язку між живою масою і надоєм у повновікових корів встановлено, що більш тісним кореляційним зв'язком характеризуються

тварини першої піддослідної групи, коефіцієнт кореляції, в яких становить 0,48, у тварин другої дослідної групи 0,31.

Висновки. На основі результатів наших досліджень можна зробити висновок, що в умовах даного господарства варто врахувати, що при однакових умовах годівлі, догляду і утримання кращою живою масою, молочною продуктивністю характеризуються корови, які походять від бугаїв плідників червоної датської породи. Отже плідників цієї породи доцільно більш широко використовувати для покращення продуктивних якостей корів стада червоної польської породи в умовах приватного сільськогосподарського підприємства ім. Т.Шевченка Лановецького району Тернопільської області і господарствах різних форм власності західного регіону України.

Література

1. Тихонова Б. Деякі аспекти розведення худоби червоної польської породи / Б.Тихонова, Т. Ящук // Перспективні напрямки розведення галузей АПК і підвищення ефективності наукового забезпечення агропромислового виробництва. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Тернопіль, 2009. – С. 127–130

2. Цуп В.І. Селекційно-технологічні вимоги створення та функціонування генофондного стада / В.І. Цуп Т.С. Ящук // Наукові розробки – виробництву / Тернопільський інститут агропромислового виробництва УААН. – Тернопіль: ТІАПВ УААН, 2007. – С. 52–54.

3. Эйснер Ф.Ф. Проблемы сохранения и рационального использования генофонда сельскохозяйственных животных / Ф.Ф.Эйснер // Бюл. ВНИИРГЖ.-1988. – Вып. 68. – С. 6–9

4. Эйснер Ф.Ф. Теория и практика племенного дела в животноводстве / Ф.Ф. Эйснер. – К.: „Урожай”, 1981. – С. 159

5. Ящук Т.С. Особливості відбору у генофондних стадах червоної польської худоби / Т.С. Ящук. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Новітні технології скотарства у XXI столітті». – Миколаїв, 2008. – С. 140–144.

Summary

Muzyka L.I., Kos V.F., Zhmur A.J.

Lviv national university of veterinary medicine and biotechnology named after S.Z.Gzhytskyj, Lviv, Ukraine

LIVING MASS AND PRODUCTIVITY OF RED POLISH BREED OF COWS OF VARIOUS GENETYPE

The general purpose of our investigation was studying of the growth, development of productive qualities of Red Polish breed of cows. It was proved that the best productive qualities are the qualities of cows which are originated from bulls of Red Dutch breed.

Рецензент – д.с.-г.н., проф. Шаловило С.Г.